

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการผลิตและการจำหน่ายปทุมมาของเกษตรกรในจังหวัด เชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปด้านการเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปทุมมาของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตในการปลูกปทุมมาของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของเกษตรกรในการผลิตและการจำหน่ายปทุมมาของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปด้านการเกษตร

1. เพศ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.7 เป็นเพศชาย และร้อยละ 21.3 เป็น เพศหญิง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เพศของเกษตรกร

เพศของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	74	78.7
หญิง	20	21.3
รวม	94	100.00

2. อายุ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.5 มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.0 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และร้อยละ 24.5 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี โดยเกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี มีอายุสูงสุด 63 ปี และมีอายุเฉลี่ย 45.54 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกร

อายุของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40 ปี	23	24.5
40 – 49 ปี	40	42.5
50 ปีขึ้นไป	31	33.0
รวม	94	100.00

อายุต่ำสุด 27 ปี

อายุเฉลี่ย 45.54 ปี

อายุสูงสุด 63 ปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.97

3. สถานภาพของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.5 แต่งงานแล้ว รองลงมา ร้อยละ 3.2 หม้าย และ ร้อยละ 1.1 มีสถานภาพ โสด แยกกันอยู่ หย่าร้าง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถานภาพการสมรสของเกษตรกร

สถานภาพการสมรสของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
โสด	1	1.1
แต่งงานแล้ว	88	93.5
แยกกันอยู่	1	1.1
หม้าย	3	3.2
หย่าร้าง	1	1.1
รวม	94	100.00

4. ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาคือ ร้อยละ 20.2 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และร้อยละ 5.3 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษาของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.1
ประถมศึกษาปีที่ 4	63	67.0
ประถมศึกษาปีที่ 6	19	20.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	5.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	3.2
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	3	3.2
รวม	94	100.00

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.8 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 3-4 คน รองลงมา ร้อยละ 25.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป และร้อยละ 11.7 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน โดยเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 7 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.88 คน (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว(คน)	จำนวน	ร้อยละ
1-2	11	11.7
3-4	59	62.8
5 ขึ้นไป	24	25.5
รวม	94	100.00

จำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน   จำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 7 คน
 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.88 คน   ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.26

6. จำนวนแรงงานในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.2 มีจำนวนแรงงานในครอบครัวจำนวน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 19.1 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 1 คน และร้อยละ 16.0 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 4 คนขึ้นไป โดยเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครอบครัวต่ำสุด 1 คน มีจำนวนแรงงานในครอบครัวสูงสุด 5 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 2.30 คน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนแรงงานในครอบครัว

จำนวนแรงงานในครอบครัว (คน)	จำนวน	ร้อยละ
1	18	19.1
2	50	53.2
3	11	11.7
4 ขึ้นไป	15	16.0
รวม	94	100.00

จำนวนแรงงานในครอบครัวต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานในครอบครัวสูงสุด 5 คน
จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.30 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07

7. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.0 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตร 20 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 22.3 มีประสบการณ์ 16 - 20 ปี และร้อยละ 18.1 มีประสบการณ์ 6-10 ปี โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรต่ำสุด 1 ปี มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรสูงสุด 40 ปี และมีมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 18.35 ปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ประสบการณ์ในการทำการเกษตร

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
1-5	16	17.0
6-10	17	18.1
11-15	9	9.6
16-20	21	22.3
20 ขึ้นไป	31	33.0
รวม	94	100.00

ประสบการณ์ในการทำการเกษตรต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์ในการทำการเกษตรสูงสุด 40 ปี
ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 18.35 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.34

8. แหล่งความรู้ในการทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.7 มีแหล่งความรู้ในการทำการเกษตร จากการเรียนรู้เอง รองลงมา ร้อยละ 62.8 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 44.7 ได้รับความรู้จากหน่วยงานราชการ ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แหล่งความรู้ในการทำการเกษตร

แหล่งความรู้ในการทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
เรียนรู้เอง	89	94.7
พ่อค้าในท้องถิ่น	6	6.4
จากเพื่อนบ้าน	59	62.8
จากบริษัทเอกชน	12	12.8
จากหน่วยงานราชการ	42	44.7
อื่น ๆ	3	3.2

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

9. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.1 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด น้อยกว่า 3 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.7 มีพื้นที่ 4-6 ไร่ และร้อยละ 22.3 มีพื้นที่ 10 ไร่ขึ้นไป โดยเกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 35 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 6.69 ไร่ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 3	33	35.1
4-6	26	27.7
7-9	14	14.9
10 ขึ้นไป	21	22.3
รวม	94	100.00

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดต่ำสุด 1 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดสูงสุด 35 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 6.69 ไร่

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.61

10. รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 26.6 มีรายได้ในภาคเกษตรต่อปี 70,000 บาทขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 23.4 มีรายได้ต่อปี 10,000 – 29,999 บาท และร้อยละ 19.1 มีรายได้ต่อปี น้อยกว่า 10,000 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อปีต่ำสุด 1,000 บาท และมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อปีสูงสุด 400,000 บาท และมีมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 52,771.28 บาท (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี

รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000	18	19.1
10,000 – 29,999	22	23.4
30,000 – 49,999	12	12.8
50,000 – 69,999	17	18.1
70,000 ขึ้นไป	25	26.6
รวม	94	100.00

รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี ต่ำสุด 1,000 บาท

รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี สูงสุด 400,000 บาท

รายได้ในภาคการเกษตรต่อปี เฉลี่ย 52,771.28 บาท

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 91,853.83

11. รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.3 มีรายได้นอกภาคเกษตรต่อปี 10,000 – 29,999 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.1 มีรายได้ต่อปี 30,000 – 49,999 บาท และร้อยละ 14.1 มีรายได้ต่อปี 50,000 – 69,999 บาท โดยเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่อปีต่ำสุด 0 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรต่อปีสูงสุด 300,000 บาท และมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 32,240.42 บาท (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี

รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000	7	9.9
10,000 – 29,999	30	42.3
30,000 – 49,999	15	21.1
50,000 – 69,999	10	14.1
70,000 ขึ้นไป	9	12.7
รวม	71	100.00
รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี ต่ำสุด 0 บาท	รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี สูงสุด 300,000 บาท	
รายได้นอกภาคการเกษตรต่อปี เฉลี่ย 32,240.42 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 47,290.18	

12. การเป็นสมาชิกกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.0 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกปทุมมา รองลงมา 57.4 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. และร้อยละ 41.5 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรกร	39	41.5
กลุ่ม ธ.ก.ส.	54	57.4
กลุ่มผู้ปลูกปทุมมา	78	83.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	20	21.3
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	18	19.1
กลุ่มส่งเสริมปลูกพืชสวน	5	5.3
กลุ่มผู้ปลูกพืชไร่	2	2.1
อื่น ๆ	3	3.2

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

13. การกู้ยืมเงินและแหล่งกู้ยืม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.5 เคยกู้ และ ร้อยละ 24.5 ไม่เคยกู้ โดยร้อยละ 62.8 ของผู้เคยกู้เงินจะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร รongลงมาร้อยละ 12.8 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การกู้ยืมเงินและแหล่งกู้ยืม

การกู้ยืมเงิน (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่กู้	23	24.5
กู้	71	75.5
ธนาคารเพื่อการเกษตร	59	62.8
สหกรณ์การเกษตร	12	12.8
ธนาคารพาณิชย์	1	1.1
ญาติพี่น้อง	1	1.1

14. จำนวนเงินกู้

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.8 กู้เงินจำนวน 20,000 – 49,999 บาท รongลงมา ร้อยละ 22.5 กู้เงินจำนวน 70,000 – 99,999 บาท และร้อยละ 21.1 กู้เงินจำนวน 50,000 – 69,999 บาท โดยเกษตรกรกู้เงินจำนวนต่ำสุด 6,000 บาท กู้เงินจำนวนสูงสุด 800,000 บาท และกู้เงินจำนวนเฉลี่ย 73,915 บาท (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนเงินกู้

จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20,000	5	7.1
20,000 – 49,999	29	40.8
50,000 – 69,999	15	21.1
70,000 – 99,999	16	22.5
100,000 บาท ขึ้นไป	6	8.5
รวม	71	100.00

จำนวนเงินกู้ ต่ำสุด 6,000 บาท

จำนวนเงินกู้ สูงสุด 800,000 บาท

จำนวนเงินกู้ เฉลี่ย 73,915 บาท

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10,7632.56

15. ลักษณะของเงินกู้

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.9 กู้เงินในลักษณะเป็นเงินสด รองลงมา ร้อยละ 8.5 กู้เงินในลักษณะของปัจจัยการผลิต และร้อยละ 5.6 กู้เงินในลักษณะปัจจัยการผลิตและเงินสด (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ลักษณะของเงินกู้

ลักษณะของเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
เงินสด	61	85.9
ปัจจัยการผลิต	6	8.5
ปัจจัยการผลิต+เงินสด	4	5.6
รวม	71	100.00

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปทุมมาของเกษตรกร

2.1 การปลูกทั่วไป

16. ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 35.1 มีประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา 4 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 26.6 มีประสบการณ์ในการปลูก 3 ปี และร้อยละ 25.5 มีประสบการณ์ในการปลูก 2 ปี โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกต่ำสุด 1 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกสูงสุด 11 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกเฉลี่ย 3.45 ปี (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา

ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
1	12	12.8
2	24	25.5
3	25	26.6
4 ขึ้นไป	33	35.1
รวม	94	100.00
ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา ต่ำสุด 1 ปี	ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา สูงสุด 11 ปี	
ประสบการณ์ในการปลูกปทุมมา เฉลี่ย 3.45 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.11	

17. พื้นที่ปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.0 มีพื้นที่ในการปลูกปทุมมาจำนวน 1 ไร่หรือต่ำกว่า รองลงมา ร้อยละ 36.2 มีพื้นที่ในการปลูก 2 – 3 ไร่ และร้อยละ 12.8 มีพื้นที่ในการปลูก 4 ไร่ขึ้นไป โดยเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกต่ำสุด 0.5 ไร่ มีพื้นที่ปลูกสูงสุด 20 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 2.21 ไร่ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 พื้นที่ปลูกปทุมมา

พื้นที่ปลูกปทุมมา (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
1 ไร่ หรือต่ำกว่า	48	51.0
2 - 3 ไร่	34	36.2
4 ไร่ขึ้นไป	12	12.8
รวม	94	100.00

พื้นที่ในการปลูกปทุมมา ต่ำสุด 0.5 ไร่
พื้นที่ในการปลูกปทุมมา เฉลี่ย 2.21 ไร่

พื้นที่ในการปลูกปทุมมา สูงสุด 20 ไร่
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.526

18. ช่วงเวลาที่ปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.3 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม รองลงมา ร้อยละ 37.2 ปลูกในเดือนเมษายน และร้อยละ 8.5 ปลูกในเดือนมิถุนายน (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ช่วงเวลาที่ปลูกปทุมมา

ช่วงเวลาที่ปลูกปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
เดือนเมษายน	35	37.2
เดือนพฤษภาคม	51	54.3
เดือนมิถุนายน	8	8.5
รวม	94	100.00

19. แหล่งที่มาของหัวพันธุ์ปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 7.13 ขยายหัวพันธุ์ด้วยตนเอง รองลงมา ร้อยละ 18.1 ซื้อมาจากหน่วยงานเอกชนและจากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 1.11 ซื้อมาจากหน่วยงานของรัฐ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 แหล่งที่มาของหัวพันธุ์ปทุมมา

แหล่งที่มาของหัวพันธุ์ปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ขยายหัวพันธุ์ด้วยตนเอง	67	71.3
ซื้อมาจากหน่วยงานของรัฐ	1	1.1
ซื้อมาจากหน่วยงานเอกชน	17	18.1
ซื้อจากเพื่อนบ้าน	17	18.1

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

20. ลักษณะการปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.3 มีลักษณะการแบบปลูกพร้อมกันทั้งสวน และ ร้อยละ 11.7 ปลูกไม่พร้อมกันทั้งสวน โดยจะแบ่งปลูกเป็นรุ่น ๆ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ลักษณะการปลูกปทุมมา

ลักษณะการปลูกปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ปลูกพร้อมกันทั้งสวน	83	88.3
ปลูกไม่พร้อมกัน	11	11.7
รวม	94	100.00

21. ลักษณะดินที่ใช้ปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.6 ปลูกในดินร่วนปนทราย และร้อยละ 7.4 ปลูกในดินทราย (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ลักษณะดินที่ปลูกปทุมมา

ลักษณะดินที่ปลูกปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ดินทราย	7	7.4
ดินร่วนปนทราย	87	92.6
รวม	94	100.00

22. ลักษณะการพักดินก่อนปลูกปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.4 มีการพักดินก่อนปลูก 16-30 วัน รองลงมา ร้อยละ 28.7 พักดิน 8-15 วัน และร้อยละ 25.5 พักดินก่อนปลูก 7 วัน หรือน้อยกว่า โดยเกษตรกรมีการพักดินก่อนปลูกต่ำสุด 1 วัน มีการพักดินก่อนปลูกสูงสุด 90 วัน และมีการพักดินก่อนปลูกเฉลี่ย 20.23 วัน (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ลักษณะพักดินก่อนปลูกปทุมมา

ลักษณะพักดินก่อนปลูกปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
7 วัน หรือน้อยกว่า	24	25.5
8 -15 วัน	27	28.7
16 - 30 วัน	37	39.4
มากกว่า 1 เดือน	6	6.4
รวม	94	100.00
ระยะเวลาในการพักดิน ต่ำสุด 1 วัน	ระยะเวลาในการพักดิน สูงสุด 90 วัน	
ระยะเวลาในการพักดิน เฉลี่ย 20.23	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.67	

23. แรงงานที่ใช้ในการเตรียมดิน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.2 ใช้เครื่องจักรในการเตรียมดิน รองลงมา ร้อยละ 58.5 ใช้แรงงานคน และร้อยละ 1.1 ใช้แรงงานสัตว์ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 แรงงานที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกปทุมมา

แรงงานที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ใช้แรงงานคน	55	58.5
เครื่องจักร	66	70.2
สัตว์	1	1.1

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

24. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.4 อาศัยน้ำฝนในการปลูกปทุมมา รองลงมา ร้อยละ 17.0 อาศัยน้ำจากชลประทาน และร้อยละ 8.5 อาศัยน้ำจากบ่อดินและขุดเจาะเอง (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก

แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูก	จำนวน	ร้อยละ
อาศัยน้ำฝน	85	90.4
ชลประทาน	16	17.0
น้ำจากบ่อดินที่ขุดเจาะเอง	5	8.5
อื่น ๆ	5	5.3

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

25. ลักษณะการให้น้ำ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.6 มีการให้น้ำปทุมมาโดยอาศัยน้ำฝน รองลงมา ร้อยละ 34.0 ให้น้ำโดยใช้แรงงานในครัวเรือน และร้อยละ 3.2 ให้น้ำโดยใช้แรงงานในครัวเรือนและสปริงเกอร์ (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ลักษณะการให้น้ำ

ลักษณะการให้น้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้แรงงานในครัวเรือน	32	34.0
ใช้แรงงานในครัวเรือนและสปริงเกอร์	3	3.2
ใช้สปริงเกอร์	3	3.2
อาศัยน้ำฝน	56	59.6
รวม	94	100.00

26. การใช้ปุ๋ยเคมี

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.7 ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงดิน และร้อยละ 38.3 ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงดิน (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การใช้ปุ๋ยเคมี

การใช้ปุ๋ยเคมี	จำนวน	ร้อยละ
ใช้	36	38.3
ไม่ใช้	58	61.7
รวม	94	100.00

27. วิธีการกำจัดศัตรูพืช

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.4 ใช้แรงงานคนในการกำจัดศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 63.8 ใช้สารเคมีในการฉีดพ่น และร้อยละ 6.4 ใช้ทั้งแรงงานคนและใช้สารเคมี (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 วิธีการกำจัดศัตรูพืช

วิธีการกำจัดศัตรูพืช	จำนวน	ร้อยละ
ใช้แรงงานคน	85	90.4
ใช้สารเคมีฉีดพ่น	60	63.8
ใช้ทั้งแรงงานคนและสารเคมี	6	6.4

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

28. การใช้วัสดุคลุมดิน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.8 ไม่ใช้วัสดุคลุมดิน และร้อยละ 37.2 ใช้วัสดุคลุมดิน โดยวัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นฟางข้าวที่เหลือจากการทำนอ. (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การใช้วัสดุคลุมดิน

การใช้วัสดุคลุมดิน	จำนวน	ร้อยละ
ใช้	35	37.2
ไม่ใช้	59	62.8
รวม	94	100.00

29. การเก็บรักษาหัวพันธุ์ปทุมมาไปใช้ในการปลูกในฤดูกาลต่อไป

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.7 มีการเก็บรักษาหัวพันธุ์ปทุมมาไปใช้ในฤดูกาลต่อไป และร้อยละ 4.3 ไม่มีการเก็บไว้ใช้ในฤดูกาลต่อไป (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การเก็บรักษาหัวพันธุ์ปทุมมาไปใช้ในปลูกในฤดูกาลต่อไป

การเก็บรักษาหัวพันธุ์ปทุมมาไปใช้ในปลูกในฤดูกาลต่อไป	จำนวน	ร้อยละ
เก็บ	90	95.7
ไม่เก็บ	4	4.3
รวม	94	100.00

30. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.9 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ รองลงมา ร้อยละ 33.0 ได้รับจากเอกสารต่าง ๆ เช่นวารสารหรือแผ่นพับ และร้อยละ 31.9 ได้รับข่าวสารจากวิทยุ (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปทุมมา

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ การผลิตและการจำหน่ายปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	30	31.9
โทรทัศน์	20	21.3
เอกสารต่าง ๆ เช่น วารสารหรือแผ่นพับ	31	33.0
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ	76	80.9
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเอกชน	14	14.9
อื่น ๆ	12	12.8

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

31. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.9 เคยได้รับการฝึกอบรม และร้อยละ 19.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปทุมมา

การฝึกอบรมเกี่ยวกับ การผลิตและการจำหน่ายปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
เคย	76	80.9
ไม่เคย	18	19.1
รวม	94	100.00

2.2 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวปทุมมา

32. แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.9 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 1.1 ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว

แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ใช้แรงงานคน	93	98.9
ใช้เครื่องจักร	1	1.1
รวม	94	100.00

33. การเก็บรักษาหัวพันธุ์

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.0 เก็บรักษาโดยการใส่กระสอบตาข่าย รองลงมาคือ ร้อยละ 55.3 เก็บรักษาโดยฝังไว้ที่พื้นบ้าน และร้อยละ 19.1 เก็บไว้โดยการใส่ข่ง (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 การเก็บรักษาหัวพันธุ์

การเก็บรักษาหัวพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
ใส่กระสอบตาข่าย	32	66.0
ใส่กล่องกระดาษที่ถ่ายเทอากาศ	6	6.4
ฝังไว้ที่พื้นบ้าน	52	55.3
ใส่ข่ง	18	19.1

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

34. หลักเกณฑ์การคัดเลือกหัวพันธุ์ในการปลูกครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.6 จะเลือกหัวพันธุ์ที่หัวใหญ่ รองลงมาคือ ร้อยละ 29.8 หัวเล็กสม่ำเสมอ และร้อยละ 22.3 หัวพันธุ์ที่แตกกอดี (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 หลักเกณฑ์การคัดเลือกหัวพันธุ์ในการปลูกครั้งต่อไป

หลักเกณฑ์การคัดเลือกหัวพันธุ์ในการปลูกครั้งต่อไป	จำนวน	ร้อยละ
หัวใหญ่	41	43.6
หัวเล็กสม่ำเสมอ	28	29.8
แตกกอดี	21	22.3
อื่น ๆ	4	4.3
รวม	94	100.00

35. การบรรจุหีบห่อเพื่อจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.6 จะใส่ลึงพลาสติก รองลงมาคือ ร้อยละ 27.7 ใส่กล่องกระดาษ และร้อยละ 6.4 ใส่กระสอบและใส่ข่ง (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 การบรรจุหีบห่อในการจำหน่าย

การบรรจุหีบห่อในการจำหน่าย	จำนวน	ร้อยละ
ใส่กล่องกระดาษ	26	27.7
ใส่กระสอบ	6	6.4
ใส่ลึงพลาสติก	56	59.6
ใส่ข่ง	6	6.4
รวม	94	100.00

36. ลักษณะการขายหัวปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.7 ขายเป็นกิโลกรัม รองลงมาคือ ร้อยละ 38.3 ขายเป็นกอ และร้อยละ 9.6 ขายเป็นหัว (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 ลักษณะการขายหัวปทุมมา

ลักษณะการซื้อขายหัวปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ขายเป็นกอ	36	38.3
ขายเป็นกิโลกรัม	74	78.7
ขายเป็นหัว	9	9.6

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

37. เกณฑ์ในการกำหนดราคาเพื่อจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.2 กำหนดโดยเกณฑ์ทางการตลาด รองลงมาคือ ร้อยละ 22.3 กำหนดโดยเกณฑ์ของขนาดหัวปทุมมา และร้อยละ 14.9 ไม่มีเกณฑ์ในการขาย (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 เกณฑ์ในการกำหนดราคาเพื่อจำหน่าย

เกณฑ์ในการกำหนดราคาเพื่อจำหน่าย	จำนวน	ร้อยละ
เกณฑ์ทางการตลาด	82	87.2
เกณฑ์ของขนาดหัวปทุมมา	21	22.3
เกณฑ์สำนักงานเกษตรอำเภอ	1	1.1
ไม่มีเกณฑ์ในการขาย	14	14.9

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

38. ลักษณะการขายผลผลิต

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.8 ขายเฉพาะหัวพันธุ์ และร้อยละ 37.2 ขายทั้งคอกและหัว (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 ลักษณะการขายผลผลิต

ลักษณะการขายและจำหน่ายปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
ขายเฉพาะหัวพันธุ์	59	62.8
ขายทั้งคอกและหัว	35	37.2
รวม	94	100.00

39. วิธีการขายและจำหน่ายปทุมมา

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.8 มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ รองลงมาคือ ร้อยละ 31.9 นำไปส่งให้พ่อค้าที่แหล่งรับซื้อ และร้อยละ 5.3 จำหน่ายเอง (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 วิธีการขายและจำหน่ายปทุมมา

วิธีการขายและจำหน่ายปทุมมา	จำนวน	ร้อยละ
มีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่	59	62.8
นำไปส่งให้พ่อค้าที่แหล่งรับซื้อ	30	31.9
อื่นๆ	5	5.3
รวม	94	100.00

40. การคัดเกรดก่อนจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.2 มีการคัดเกรดก่อนจำหน่าย และ ร้อยละ 13.8 ไม่มีการคัดเกรดก่อนจำหน่าย (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 การคัดเกรดก่อนจำหน่าย

การคัดเกรดก่อนจำหน่าย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	13	13.8
มี	81	86.2
รวม	94	100.00

41. ช่วงที่ราคาแพงที่สุดและถูกที่สุด

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.5 เห็นว่าจำหน่ายปทุมมาได้ราคาแพงที่สุดในช่วงเดือน ธันวาคม-มกราคม และขายได้ราคาต่ำที่สุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 ช่วงราคาที่แพงที่สุดและถูกที่สุด

ช่วงราคาที่แพงที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
ธันวาคม – มกราคม	55	58.5
มกราคม – กุมภาพันธ์	39	41.5
ช่วงราคาที่ถูกที่สุด		
มกราคม – กุมภาพันธ์	20	21.3
กุมภาพันธ์ – มีนาคม	74	78.7
รวม	94	100.00

42. ความพึงพอใจกับราคาจำหน่ายได้

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.0 ไม่พอใจกับราคาจำหน่ายได้ และร้อยละ 16.0 พึงพอใจกับราคาจำหน่ายได้ (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 ความพึงพอใจกับราคาจำหน่ายได้

ความพึงพอใจกับราคาจำหน่ายได้	จำนวน	ร้อยละ
พอใจ	15	16.0
ไม่พอใจ	79	84.0
รวม	94	100.00

ตอนที่ 3 ต้นทุนการผลิตปทุมมาของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนการผลิตในการปลูกปทุมมา 1 ไร่ มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 23,460.97 บาท โดยเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 10,882.74 บาท และเป็นต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 12,578.23 บาท และเป็นต้นทุนผันแปรเท่ากับ 18,108.93 บาท เป็นต้นทุนคงที่ 5,352.04 บาท เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของต้นทุนการผลิตทั้งหมด จะพบว่าต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่จะเป็นค่าหัวพันธุ์เป็นเงิน 6,978.79 ค่าแรงงานเป็นเงิน 5,274.28 และค่าวัสดุอุปกรณ์เป็นเงิน 3,481.49 บาท

ด้านผลตอบแทนในการปลูกปทุมมา ผลผลิตปทุมมามี 2 รูปแบบ คือ การปลูกสำหรับขายหัวพันธุ์ และการปลูกสำหรับตัดดอกปทุมมาขาย (ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกสำหรับขายหัวพันธุ์เท่านั้น) จากการพิจารณาพบว่า เกษตรกรได้รับผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 432.36 กิโลกรัม/ไร่ ราคาที่จำหน่ายได้เฉลี่ยเท่ากับ 86.49 บาท/กิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายปทุมมาเฉลี่ยเท่ากับ 37,394.82 บาท/ไร่ โดยเกษตรกรมีกำไรเหนือต้นทุนผันแปรเท่ากับ 19,285.89 บาท/ไร่ และมีกำไรเหนือต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 13,933.85 บาท/ไร่

สำหรับสัดส่วนผลตอบแทนทั้งหมดโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตทั้งหมดเปรียบเทียบกับรายได้จากการขายปทุมมาเท่ากับ 1.59 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปทุมมาต่อไร่

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด(บาท)	รวม(บาท)
1. ต้นทุนผันแปร	10,230.40	7,878.53	18,108.93
1.1 ค่าเตรียมดิน	500.35	349.71	850.06
1.2 ค่าหัวพันธุ์	4,107.74	2,871.05	6,978.79
1.3 ค่าวัสดุ-อุปกรณ์	2,049.22	1,432.27	3,481.49
1.4 ค่าแรงงาน	3,104.46	2,169.82	5,274.28
1.5 ค่าใช้จ่ายอื่น	468.63	327.54	796.17
1.6 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน*		728.14	728.14
2. ต้นทุนคงที่	652.34	4,699.70	5,352.04
2.1 ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์**		3,652.04	3,652.04
2.2 ค่าใช้ที่ดิน***	652.34	1,047.66	1,700.00
3. ต้นทุนทั้งหมด	10,882.74	12,578.23	23,460.97
4. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)			432.36
5. ราคาจำหน่าย(บาท/กก.)			86.49
6. รายได้จากการจำหน่าย(บาท/ไร่)			37,394.82
7. กำไรเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)			19,285.89
8. กำไรเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)			13,933.85
สัดส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนทั้งหมด			1.59

หมายเหตุ :

* ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน = $\frac{\text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} \times \text{อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (3\%)}}{\text{จำนวนอายุการปลูกปทุมมา}}$

จำนวนอายุการปลูกปทุมมา

12

** ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์ = $\frac{\text{มูลค่าซื้อ} - \text{มูลค่าซาก} \times \text{เปอร์เซ็นต์ที่ใช้กับการปลูกปทุมมา}}{\text{จำนวนปีที่ใช้งาน}}$
(เครื่องสูบน้ำ เครื่องฉีดยา สปริงเกอร์)

*** ค่าใช้ที่ดิน = ประเมินจากค่าเช่าที่ดิน-อัตราดอกเบี้ย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในการผลิตและจำหน่ายปทุมมา

4.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

การวัดระดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการจำหน่ายปทุมมา แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ไม่มีปัญหา	คะแนน	0
มีปัญหาน้อย	คะแนน	1
มีปัญหามาก	คะแนน	2
มีปัญหามาก	คะแนน	3

เกณฑ์การเปรียบเทียบของช่วงคะแนน

0 – 0.75	คะแนน	หมายถึง	ไม่มีปัญหา
0.76 – 1.50	คะแนน	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
1.51 – 2.25	คะแนน	หมายถึง	มีปัญหามาก
2.26 – 3.00	คะแนน	หมายถึง	มีปัญหามาก

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปทุมมา มีปัญหาและอุปสรรคในระดับมากเกี่ยวกับเรื่องการตลาดและสถานที่จำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.00) ราคาของปทุมมา (ค่าเฉลี่ย 2.70) คุณภาพของหัวปทุมมา (ค่าเฉลี่ย 2.62) โรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย 2.51) และการคัดเกรด (ค่าเฉลี่ย 2.26) ตามลำดับ เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยระดับปัญหาและอุปสรรคโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	แปลผล
1. เงินทุนในการปลูกปทุมมา	2.05	1.08	ปานกลาง
2. แรงงานที่ใช้ในการปลูกปทุมมา	1.68	1.06	ปานกลาง
3. ที่ดินเพื่อการเกษตรและการปลูกปทุมมา	1.70	1.07	ปานกลาง
4. น้ำเพื่อการเกษตรและการปลูกปทุมมา	1.64	1.11	ปานกลาง
5. การตลาดและสถานที่จำหน่าย	3.00	2.17	มาก
6. ราคาของปทุมมา	2.70	0.67	มาก
7. วัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในการปลูกปทุมมา	1.50	1.18	น้อย
8. โรคและแมลง	2.51	0.81	มาก
9. แหล่งความรู้ทางวิชาการ	1.90	0.94	ปานกลาง
10. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	1.94	0.97	ปานกลาง
11. ปทุมมาพันธุ์ดีที่ตลาดต้องการ	2.07	0.95	ปานกลาง
12. การเข้ากลุ่มปลูกปทุมมาเชียงใหม่	1.39	1.12	น้อย
13. คุณภาพของหัวปทุมมา	2.62	2.48	มาก
14. การคัดเกรด	2.26	0.97	มาก
15. การขนส่ง	1.87	1.11	ปานกลาง
16. หัวพันธุ์ไม่ปลอดโรค	2.65	3.31	ปานกลาง
ระดับปัญหาและอุปสรรคโดยรวม	2.28	2.08	มาก

4.2 ความต้องการของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกปทุมมา เพื่อการค้าของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวัดระดับความต้องการของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกปทุมมา เพื่อการค้าของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ต้องการน้อย	คะแนน	1
ต้องการปานกลาง	คะแนน	2
ต้องการมาก	คะแนน	3

เกณฑ์การเปรียบเทียบของช่วงคะแนน

1 – 1.66	คะแนน	หมายถึง	ต้องการน้อย
1.67 – 2.32	คะแนน	หมายถึง	ต้องการมาก
2.33 – 3.00	คะแนน	หมายถึง	ต้องการน้อย

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปทุมมาต้องการการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกปทุมมาในทุก ๆ ด้านในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 2.66 (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 ความต้องการของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกปทุมมา เพื่อการค้าของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	แปลผล
1. การเลือกชนิดของหัวพันธุ์ที่ใช้ในการปลูก และผลิตครั้งต่อไป	2.57	0.65	มาก
2. ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมโรคและแมลงที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับปทุมมา	2.71	0.58	มาก
3. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจแปลงปทุมมาเพื่อปลอดจากเชื้อรา	2.57	0.70	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและผลิตปทุมมาให้มีคุณภาพ	2.76	0.60	มาก
5. ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตปทุมมา	2.50	0.71	มาก
6. ความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงในเรื่องราคาของผลผลิตในท้องตลาด	2.91	0.35	มาก
ระดับความต้องการโดยรวม	2.66	0.43	มาก